

Bijlage 1

Voorgesteld beheer:

Bemesten

In het plan is aangegeven dat de bemesting afhankelijk is van het bodemvruchtbaarheidsonderzoek. In 2020 eerste onderzoek. Op basis van uitkomsten onderzoek: bekalking, ruige stalmest of compost.

→ het is niet bekend of dit onderzoek is uitgevoerd. Er is in 2020/2021 geen sprake geweest van bemesting, bekalking, uitmijnen (combinatie van maatwerkbemesting en gewaskeuze om voorraad nutriënten in de bodem versneld op te gebruiken).

Peilbeheer

In het plan is opgeschreven dat in de zomer water vanuit het landbouwgebied wordt ingelaten. Wij hebben op 11-5-2022 inlichtingen ingewonnen bij het rayonhoofd van het Wetterskip Fryslan. Het rayonhoofd heeft hierbij aangegeven dat het niet mogelijk is om water uit het landbouwgebied in te laten omdat het zomerpeil lager is dan -0.85 omdat anders het laagst gelegen landbouwgebied in de zomer onder water staat. Daarnaast onttrekken de eiken aan de rand van het Rijsterbos dagelijks 100-150 liter water. Het rayonhoofd heeft aangegeven dat het mogelijk is om water vanaf de noord-oost zijde te krijgen (via perceel BAL00-M-4027), maar hierover heeft het Fryske Gea nog nooit contact gezocht met het Wetterskip. Op dit moment kan door het huidige peil het natuurbeheer niet volgens het geschetste plan worden uitgevoerd.

Maaibeheer

In de eerste jaren zo vaak en zo vroeg mogelijk maaien en af te voeren om intensief te verschrallen. De vervolgsneden (tenminste 1 keer, maar liever 2 of 3 keer, afhankelijk van weersomstandigheden en groei) worden bij voorkeur ook gemaaid en afgevoerd. Eerste keer maaien vanaf half mei om te voorkomen dat dominante soorten zichzelf uitzaaien (in het rapport staat een mits: als dit vanwege de aanwezige fauna kan). Mochten er wel broedvogels, reekalfjes, hazen etc. aanwezig zijn, dan wordt gefaseerd gemaaid.

Delen van het terrein die eerder kunnen worden gemaaid, gaan lang de winter in (5%), de overige delen van het terrein gaan kort de winter in. Elke winter blijft een ander gedeelte overstaan om verruiging en vervilting te voorkomen.

→ in 2021 is slechts één keer gemaaid:

Bovenstaande foto is gemaakt op 20 juni 2021, toen was er dat seizoen nog niet gemaaid.

→ gemaaid op het moment dat raaigrassoorten zich alweer hebben uitgezaaid (zie bloeiend gras op foto). Voorgestelde beheer wordt dus niet uitgevoerd.

→ halverwege mei 2022 ook nog niet gemaaid, zie foto dd. 15 mei 2022:

→ ook 24 juni 2022 was er nog niet gemaaid:

→ verwachting is dat ongeveer 5 jaar nodig is om de grasmatt geleidelijk minder dicht te maken. Als hij minder dicht wordt en er meer kruiden verschijnen, wordt niet meer in mei gemaaid. Als er meer fauna komt, wordt er ook meer verscheidenheid aangebracht in het maai-beheer (minder vroeg en minder vaak maaien). Eventueel kan dan ook worden gestart met voor- en naweiden. Dit punt is gezien de tijdslijnen nog niet van toepassing.

Uitbesteding door verpachting en materieel

Verpachting aan een biologisch gecertificeerd bedrijf.

Sloot en greppelonderhoud wordt uitgevoerd voor een loonbedrijf uit de omgeving. Bij voorkeur in de periode september - oktober. Slootonderhoud wordt uitgevoerd met een maai-korf.

Bij beweiding zal jaarlijks greppelonderhoud plaatsvinden, bij geen beweiding eens in de 2 á 3 jaar.

Beheer bosrand/struweelzone

Struweel wordt in de eerste jaren niet beheerd. Bij grote uitval zal herplanting plaatsvinden. Bij overgroei eventueel bosmaaien. Er wordt niet jaarlijks gemaaid tot aan de struweelrand, maar een strook variërend van 5-15 meter tussen het grasland en de struweelrand wordt gefaseerd gemaaid en afgevoerd.

→ alles is in één keer gemaaid in 2021, waarbij geen rekening is gehouden met gefaseerd maaien.

→ er is veel sprake van uitval, door verdroging (verkeerde waterpeil) en veel beplanting is door reeën aangevreten

Beheer poel

In de eerste jaren is niet veel onderhoud aan de poel nodig. Ter voorkoming van schaduwwerking en bladval is het wel belangrijk om in de eerste jaren opslag van bomen en eventueel struweel te verwijderen.

→ Zuidkant wordt gemaaid en blijft open, noordzijde kan zich ruiger ontwikkelen - maaien is niet gedaan, zie foto hieronder

→ de helft van de oppervlakte van de poel moet uit open water bestaan om als voortplantingshabitat voor amfibieën en libellen te kunnen dienen.

→ enkele greppels en greppelbuizen wateren niet goed af, in het plan wordt genoemd dat er nieuwe buizen worden aangelegd om zonder schade beheer te kunnen uitvoeren - er is geen grondwerk uitgevoerd en dus zijn er geen buizen vervangen.

→ “wij controleren in perioden van droogte visueel de oppervlakte van de poel. Op basis hiervan plannen we baggerwerkzaamheden van de poel in”. De poel is regenwater gestuurd en kan dus niet door baggerwerkzaamheden gevuld worden met water.

→ in de paragraaf t.a.v. de monitoring wordt nogmaals genoemd dat de waterstandsverloop in de poel en de sloten regelmatig wordt gecontroleerd.

Beheer slootranden

Slootkanten worden in de beginjaren mee-gemaaid. Slootonderhoud wordt gefaseerd uitgevoerd. De hekkelspecie wordt gefreesd. Periodiek worden sloten opgeschoond (niet jaarlijks, maar eens per 2 of 3 jaar) en niet alles tegelijk zodat waterfauna een grotere overlevingskans heeft.

→ Hekkelspecie is niet gefreesd. De eerste foto is gemaakt op 23 januari 2022 en de tweede foto is gemaakt op 15 mei 2022:

→ bomen aan de slootranden kunnen zich gewoon ontwikkelen omdat niet wordt gemaaid:

Recreatie

Openstelling is zeer belangrijk voor draagvlak van natuur, beleving en menselijke gezondheid. Een BOA checkt maandelijks of bezoekers enerzijds de beleving hebben die met de aanleg beoogd is en anderzijds of de nu aangelegde voorzieningen niet van negatieve invloed zijn op de natuurwaarden.

Rondom de aanwezige voorzieningen als aanbindplaats, infopaneel en picknickplaats wordt in de zomer gemaaid om het toegankelijk te houden.

Om het pad in het gebied goed toegankelijk te houden, wordt het pad in de zomer 3 tot 5 keer gemaaid met ruigterreinmaaier of klepelmaaier

→ wandelpaden worden niet altijd goed onderhouden, zie foto hierboven

→ duidelijkheid naar bezoekers met openstellingsborden met de spelregels erop waarop wordt gehandhaafd: vaak genoeg komen wij mensen tegen waarvan de honden niet zijn aangeliend.

Overige punten / bevindingen

→ anonimiteit van het plan:

- er wordt in het plan genoemd dat ze medewerkers in dienst hebben (BOA's) die toezicht kunnen houden
- er wordt genoemd met welke verenigingen ze al goede contacten hebben vanuit het beheer van andere natuurterreinen
- er wordt gezegd dat er al zeer regelmatig activiteiten voor jong en oud worden georganiseerd op 'onze' terreinen
- Ruim 20.000 hectare in beheer
- Kerntaak natuurbeheer en natuurbescherming
- Jarenlange ervaring, toepassing Gedragscode zorgvuldig bosbeheer en/of Gedragscode Natuurbeheer
- Regionale beheerteams met ca. 30 professionals
- Certificering Subsidieregeling Natuur- en Landschap (SNL)

→ voor een goede afstemming van het beheer van de grensslotten wordt contact gezocht met de aangrenzende eigenaren → er is geen contact geweest met eigenaren van omliggende percelen (vastgesteld d.m.v. navraag bij grondeigenaren tijdens bijeenkomst over Zuiderfennepolder op 9 maart 2022).

→ "wij plannen in de eerste jaren een jaarlijks overleg met de burens in om zaken te bespreken die in deze alinea zijn benoemd" → op basis van ingewonnen inlichtingen bij alle grondeigenaren in de Séfonsterpolder, heeft een dergelijk overleg nog nooit plaatsgevonden (zie datum hierboven).

	2020-2025	Conclusie
Monitoring en onderzoek	Onderzoek bodemvruchtbaarheid, waterpeilverloop, flora en dagvlinders, fauna voor iedere maaibeurt opzoeken	Meermaals vastgesteld dat er geen water in de poel staat en op basis van ingewonnen inlichting bij het rayonhoofd vastgesteld dat het huidige beleid niet past bij een regenwater gestuurde poel. Verder is het van 'buitenaf' moeilijk om de monitoring te toetsen
Bemesting	Geen bemesting, eventueel maatwerk-bemesting / bekalking o.b.v. bodemonderzoek	Er heeft tot op heden nog geen bemesting plaatsgevonden. Idem voor bekalking. Het is niet bekend of het bodemonderzoek is uitgevoerd en wat de uitkomsten zijn.
Maaien en afvoeren	Zo vroeg mogelijk, waar mogelijk half mei. Zo vaak mogelijk (3-4 keer). Vooraf check op aanwezige fauna en kruidenrijke delen laten staan	In 2021 is slechts één keer gemaaid, pas laat in het seizoen. Alles is tevens in één keer gemaaid. Ook in 2022 was eind juni nog steeds niet gemaaid. Overheersende soorten krijgen zo de kans om verder te zaaien. Het voorgestelde en daarmee goedgekeurde beheersplan word niet eens gepoogd uit te voeren. .
Beweiden	Geen beweiding	Geen beweiding toegepast
Struweelzone	Niets doen, alleen aanplanten bij grote uitval	Er is sprake van veel uitval door een gebrek aan water en aanvraat door reëen. Herplanting heeft niet plaatsgevonden. Bescherming wordt niet uitgevoerd. 'Struweelzone' veranderd zo snel in nog meer eentonig raai gras.
Poel	Niets doen, zuidkant open houden door maaien en noordkant vrijwaren van maaien	Ten aanzien van de poel zijn geen werkzaamheden uitgevoerd. Alle kanten van de poel worden gelijk gehouden, hier wordt geen

		onderscheid gemaakt. Door uitblijven actief waterbeheer kan zich hier geen bijzondere diersoort ontwikkelen. Eventueel verstrekte subsidies dienen dus ook geen doel.
--	--	---